

ritkán kapott színházi produkció ilyen kitüntető figyelmet a magyar sajtóban, mint a mi vállalkozásunk.

A Zeneakadémia Kistermében diáktársaink segítségével állandó, lépcsőkkel, pihenőkkel megszakított emelvényrendszerrel építettünk. Csak díszletjelzéseket és az említett régi Nemzeti-előadásokból összeállított jelmezeket használtunk. Nagy Ákos akkoriban teljesen ismeretlen stílusú, Adolphe Appia reformjai óta lélegzővilágításnak nevezett fényeffektusokat állított be számunkra, és mindehhez számos kölcsönreflektorral egészítette ki a Kisterem színelőadásra akkoriban alig használt gépparkját.

A kísézőzenét Farkas Ferenc, a régi Nemzeti-előadás egykori kiváló zeneszerzőjének tanácsai alapján klasszikus művek idézeteiből állítottuk össze. (Händel *Messiásából* a Halleluja szöveg az első szín alatt. Beethoven *VI., Pastorale szimfóniájának* idézete a második szín, az *V., Sors szimfóniáé* pedig a harmadik szín előtt. Az athéni képben részlet hangzott el a *Coriolanus-nyitányból* és egy hosszabb idézet Liszt *Haláltáncából* a londoni haláltánc-jelenet alatt.)

Diákszínészi eszközökkel, jól tagolt, értelmes, tiszta szövegmondással adtuk elő a művet, amelyet nagy örömeinkre még Kodály Zoltán is megdicsért a második előadás estéjén. A hét előadás közönsége eleinte nagyrészt diákokból és hozzátartozókból verbuválódott, a harmadik előadástól azonban a „suttogó propaganda” révén estéről estére mind több *Tragédia*-rajongó jött el. A meghívottak közül is sokan eljöttek, és több meglepetésben is részünk volt. Jellemző társadalmi keresztmetszetet mutatott, hogy ki jelent meg, és ki maradt meghívásunk ellenére távol. Egy „bennfentes” szerint a megjelenés nemcsak érdeklődésnek, hanem demonstrációnak is számított. A nézők között volt néhány színész, köztük Uray Tivadar és két egykori Éva: Lukács Margit és Szörényi Éva, Magyar Bálint főtítka, valamint igen sok író – Remenyik Zsigmond az öltözőbe is bejött, hogy elmondja lelkes véleményét. Eljöttek irodalomtörténészek, muzsikusok is; Szabolcsi Bence például meghívást sem kapott, de Kodálytól hallott az előadásról. Mint megtudtuk, több jelentős, Nagy Imréhez közel álló politikus és újságíró is kíváncsi volt az előadásra és annak a közönségre tett hatására. Ezért látogattak el a Hivatal képviselői is.

Furcsa epizód volt, amikor még az előadások idején egy délelőtti matematikaóráról hívtak le telefonhoz az irodába. Egy tanárnő rémült képpel suttogta: a minisztériumból hívják. Nos, a matematika gyönyöreivel hosszabb kihagyás után éppen újra ismerkedő diákok „a” Kende István hívta, a színházi főosztály vezetője. (Mint később megtudtam, e dogmatikus hivatalnokot hithűségén kívül egy fogorvosi diploma tette alkalmassá retteggett tisztségére.) Kende elvtárs közölte velem, hogy előző este látta az előadást, és megfelelő színjátszó munkának tartja, azonban a mennyei képek és főként a falanszterszín beállítása szerinte „problematikus”, és rossz jelnek érzi a falanszter utáni – ahogyan ő nevezte – nézőtéri tüntetést. Akkor nemigen értettem, miért érdemesít véleménye megismerterésére. Később, amikor a további előadásokat leállították, arra gondoltunk, hogy Kende adhatott erre utasítást.

Ez a bemutató többünket egész életünkre eljegyzett a *Tragédiával*. Pályám során mindig vágyódtam rá, hogy színre vigyem, de ez sokáig lehetetlennek tűnt, hiszen a *Tragédia* játsszása 1980-ig a Nemzeti Színház privilégiuma volt. Az 1981-es Madách színházi előadást követően két „állomáshelyemen”, Pécsen és Debrecenben is megrendeztem (1992-ben, illetve 1996-ban) Madách művét.

(Befejező rész a következő számban)

Summary

The present issue opens with two contributions concerning opera revivals: at the State Opera House András Csont saw Sándor Szokolay's *The Blood Wedding*, inspired by García Lorca's play, while at the Opera's second venue, the Erkel, Lóránt Péteri was present at the revival of one of our national music dramas, *László Hunyadi* by Ferenc Erkel.

First nights galore distinguished the beginning of the new season. Critics of these novelties are Tamás Koltai, Tamás Tarján, István Sándor L., László Zappe, Judit Csáki, Judit Szántó and Andrea Stuber who saw for us *Only a Nail* by István and János Mohácsi (Kaposvár), Frigyes Karinty's *Tomorrow Morning* (National Theatre), *Motel* by András Vinnai and Viktor Bodó (Katona József Theatre), Zoltán Egressy's *4 x 100* (at both Székesfehérvár and Budapest's Merlin Theatre), Gábor Görgy's *Rococo War* (Thália Theatre) and Ionesco's double-bill, *The Lesson* and *The Bald Soprano* (Madách Chamber Theatre).

Contributors to our column on modern dance are Csaba Kutszegi, Tamás Halász and Ágnes Veronika Tóth who review *Dracula – Satan's Child* performed by the Pannonian Castle Theatre (music: László Rossa, choreography: György Krámer), *Blind Mel*, a program of Swedish-Finnish choreographer Kenneth Kvarnström and his company and *Pagan Spree* and *Infernal Fright* by Switzerland's Compagnie Drift (music: Massimo Bertinelli, choreography: Béatrice Jaccard and Peter Schelling).

Our next offering is a conversation Tamara Török had with actor József Gyabronka, centred on a new artistic phase of the latter's acting career.

The following interview – Zsolt Koren talks to Gábor Goda, arts director of the Artus company – tackles a subject amply discussed in our previous issues: the problems of theatre financing.

In an obituary both poetical and analytical writer Iván Sándor says farewell to Géza Pártos (1917–2003), a director recently deceased.

In a longer essay director György Lengyel evokes his four stagings of our national classic, *The Tragedy of Man* by Imre Madách. In the first part we now publish the author recalls a student performance he – himself a pupil of the institution – realized at Budapest's Madách Grammar School.

Finally we publish the text of *4 x 100*, Zoltán Egressy's new play also reviewed in the present issue.

Szeretnénk Önt is olvasóink táborában üdvözölni, egy viszonylag szűk, ám rangos szellemi kör tagjai között. Szerzőink, akikkel a lap olvasása révén megismerkedhet, a kortárs irodalom, publicisztika és grafika élvonalbeli képviselői.

Pénteken keresse az újságárusoknál, vagy fizessen elő az ÉS-re!

Előfizetési díj egy évre: 11 300 Ft, fél évre: 6300 Ft, negyedévre: 3366 Ft

Megrendelem az ÉS-t .....pld.-ban .....időtartamra.

Kérem, küldjenek részemre előfizetési csekket.

Név:.....

Cím:.....

A megrendelőszelvényt kitöltve küldje vissza címünkre: 1089 Budapest, Rezső tér 15.
Tel.: 303-9211, Fax: 303-9241